

Uczciliśmy pamięć bohaterów walczącej stolicy

W 79. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego, kilkunastoosobowa grupa rekonstruktorów historycznych Stowarzyszenia SAMI SWOI Niepełnosprawni w Mosinie dokonała przemarszu ulicami stolicy dla upamiętnienia bohaterów walczącej Warszawy. Przemarszowi patronowała uczestnicząca Powstania Aleksandra Gniot-Niewęgłowska ps. „Oleńka”, mieszkanka Mosiny. Wydarzenie było częścią projektu „Marsz po Niepodległą – od Rzeczypospolitej Mosińskiej do wolnej Polski” realizowanego przez Stowarzyszenie w ramach programu dotacyjnego „Niepodległa”, pod patronatem Marszałka Województwa Wielkopolskiego i Burmistrza Gminy Mosina.

1 sierpnia w Warszawie, w godzinach porannych, rozpoczął się przemarsz rekonstruktorski śladami Aleksandry Gniot-Niewęgłowskiej ps. „Oleńka”, łączniczki w Powstaniu Warszawskim, mieszkanki Mosiny. Rekonstruktorzy historyczni w rolach powstańców, sanitariuszek, łączniczek i cywili z czasów Powstania Warszawskiego, pokonali tego dnia trasę z warszawskiej Woli na Stare Miasto, przypominając przechodniom o wydarzeniach z 1944 r. o bohaterach walczących i ginących na barykadach tego miasta.

Oddział rekonstruktorów dowodzony przez Grzegorza Parszuto, wziął udział w dorocznych uroczystościach przy pomniku „Mokotów Walczący 1944”, upamiętniającym powstańców Mokotowa, żołnierzy pułku AK „Baszta” i innych oddziałów V obwodu 10 Dywizji im. Macieja Rataja, walczących w tej dzielnicy od 1 sierpnia do 27 września 1944 r. Następnie w tradycyjnym, warszawskim Marszu Mokotowa, udali się pod obelisk pamięci 119 żołnierzy „Baszty” przy ul. Dworkowej, rozstrzelanych przez Niemców 27 września tamtego roku, wbrew umowie kapitulacyjnej dzielnicy, gwarantującej powstańcom status jeńców wojennych. Tam, podczas kolejnej uroczystości, oddali hołd pomordowanym.

W dzielnicy Śródmieście z kolei, odwiedzili miejsca związane z udziałem w Powstaniu Warszawskim mieszkanki Mosiny, Aleksandry Gniot-Niewęgłowskiej, która w okupowanej Warszawie służyła jako łączniczka Narodowych Sił Zbrojnych, a w powstaniu – w pułku NSZ-AK im. Władysława Sikorskiego. Był to m.in. budynek dawnego kina Palladium przy ul. Złotej, gdzie mieścił się sztab komendanta Okręgu Warszawskiego AK płk. Antoniego Chruściela ps. „Monter” oraz dowództwo „Sikory”, a skąd „Oleńka” nosiła ulicami ogarniętej powstaniem stolicy rozkazy, pisane wcześniej przez nią na maszynie. Na trasie przemarszu odwiedzili także budynek Komendy Policji i kościół św. Krzyża przy Krakowskim Przedmieściu, w których zdobyciu z rąk Niemców udział brali także żołnierze pułku im. Sikorskiego. Rekonstruktorzy oddali hołd „Oleńce”, a także wszystkim bohaterom Powstania pod Pomnikiem Powstańców Warszawskich, a gdy wybiła godzina „W” uczcili ich pamięć na warszawskiej Starówce, wspólnie z tłumem warszawiaków i koncertującą tam Kapelą Sztajer. Wspólnym śpiewaniem pieśni Powstania Warszawskiego na placu Józefa Piłsudskiego w czasie koncertu „Warszawiacy śpiewają (nie)zakazane piosenki”, zakończyli swój udział w warszawskich obchodach rocznicy jego wybuchu. Zanim jednak następnego dnia wyjechali ze stolicy, pokłonili się walczącej w roku 1944 Warszawie w parku Akcji „Burza” na warszawskim Mokotowie, na Kopcu Powstania Warszawskiego. Zapalili także symboliczny znicz pamięci na warszawskich Powązkach pod obeliskiem Gloria Victis oraz na grobach „Zośki”, „Alka” i „Rudego” – bohaterów „Kamieni na szaniec”...

Tegoroczny przemarsz rekonstruktorski przez Warszawę w rocznicę wybuchu Powstania, nie był pierwszą taką formą upamiętnienia jego bohaterów przez mieszkańców Gminy Mosina. Członkowie Stowarzyszenia SAMI SWOI Niepełnosprawni w Mosinie, brali już udział w kilku takich rocznicowych przemarszach, wcześniej w ramach dawnej grupy rekonstrukcji historycznej Semper Fidelis. – *Korzystając z ich doświadczenia, utworzyliśmy przy Stowarzyszeniu własną grupę rekonstrukcyjną, by umożliwić również osobom z niepełnosprawnościami aktywnego udziału w działaniach na rzecz upamiętnia historii, a przemarsz grupy przez Warszawę dla uczczenia rocznicy wybuchu Powstania, włączyliśmy w tym roku w projekt dofinansowany z ministerialnego programu „Niepodległa”* – mówi Violetta Bartnikowska, prezes Stowarzyszenia. – *W przemarszu wzięli udział po raz pierwszy nasi podopieczni* – dodaje pani prezes.

W ramach całego projektu „Marsz po Niepodległą – od Rzeczypospolitej Mosińskiej do wolnej Polski” realizowanego przez Stowarzyszenie, odbędą się jeszcze dwa wydarzenia, tym razem już w Mosinie.

– *Chcemy przenieść teraz klimat warszawskiego przemarszu do naszego miasta, by upamiętnić w ten sposób tu, na miejscu, bohaterów Powstania, na chwilę przed rocznicą jego upadku. Dlatego 30 września zapraszamy wszystkich mieszkańców do Mosińskiego Ośrodka Kultury na festiwal piosenki patriotycznej z koncertem warszawskiej Kapeli Sztajer pod hasłem „Śpiewamy (nie)zakazane piosenki”* –

wyjaśnia V. Bartnikowska. – Z kolei 9 listopada zapraszamy na wystawę „Śnili o wolności – ziemia mosińska w drodze do Niepodległej” przygotowywaną wspólnie z Galerią Sztuki w Mosinie, która odbędzie się w holu Szkoły Podstawowej im. 15. Pułku Ułanów Poznańskiego przy ul. Krasickiego. Zaprezentujemy na niej wkład mieszkańców Gminy Mosina w walkach o polską niepodległość i ich lokalnych bohaterów – dodaje.

W Powstaniu Warszawskim wzięło udział około 1000 Wielkopolan, również mieszkańcy dzisiejszej Gminy Mosina, a wśród nich – Aleksandra Gniot-Niewęglowska ps. „Oleńka” z Mosiny. Aleksandra Gniot-Niewęglowska urodziła się w 1912 r. w Grudziądzu. Jeszcze przed II wojną światową zamieszkała w Mosinie, u swojej ciotki Jadwigi Wiśniowieckiej. Po osadzeniu ojca Edmunda Bernackiego w forcie VII w Poznaniu, gdzie został rozstrzelany w listopadzie 1939 r., przesiedlona została wraz z matką do Ostrowa Świętokrzyskiego. Po śmierci matki w czerwcu 1940 r. przeniósł się do Warszawy. W stolicy podjęła pracę w aptece homeopatycznej na Nowym Świecie, na rogu ul. Smolnej, gdzie poznała swojego przyszłego męża Jerzego Michała Gniot-Niewęglowskiego ps. „Mateusz” kapitana w strukturach polskiego podziemia Narodowych Sił Zbrojnych. W kwietniu 1943 r. włączyła się w działalność polskiego podziemia, pełniąc służbę jako łączniczka w stopniu starszego strzelca. W powstaniu warszawskim, u boku męża, służyła w dywizji NSZ-AK – w pułku im. Sikorskiego jako łączniczka. Po upadku powstania, wspólnie z przyjaciółką, łączniczką Aliną Kłos ps. „Dąbrówka” uniknęła niewoli, wydostając się z kolumny jeńców. Po wojnie wróciła do Mosiny. Zmarła w roku 1990. Pochowana została na cmentarzu parafialnym w Mosinie.

Pełna fotorelacja z wydarzenia na FB [Stowarzyszenia SAMI SWOI Niepełnosprawni w Mosinie](#)

Joanna Nowaczyk

Koordynator projektu

Fot. Katarzyna Leszczyńska

Patronat Honorowy: Marszałek Województwa Wielkopolskiego, Burmistrz Gminy Mosina

Partnerzy projektu: Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Poznaniu, Galeria Sztuki w Mosinie, Grupa Inicjatywna Baranówko, Mosiński Ośrodek Kultury, Szkoła Podstawowa im. 15 Pułku Ułanów Poznańskich, Środowiskowy Dom Samopomocy, Fundacja Niesiemy Nadzieję.

Patronat medialny: [TVP 3 Poznań](#), „Informator Mosiński”, „[Filantrop naszych czasów](#)”

Dofinansowano ze środków Biura „[Niepodległa](#)” w ramach Programu Dotacyjnego „Niepodległa”.

